

T.B.M.M.

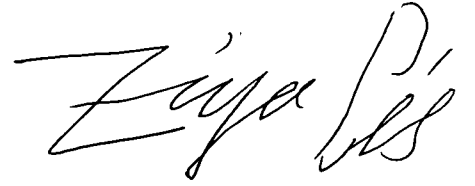
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 3874
Tarih : 14.02.2017

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

15 Temmuz sonrası ülkemizde Olağanüstü Hal (OHAL) ilan edilmiştir. Halen devam etmekte olan OHAL nedeniyle cezaevlerinde işkence, gayri insani, onur kırıcı uygulamalar artış göstermiştir. Bu nedenle cezaevlerinde işkence, gayriinsanî ve onur kırıcı uygulamaların araştırılması için Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini;

Arz ve teklif ederim.

Ziya PİR

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE:

Gayri insani, onur kırıcı uygulamalar ile işkence suçu hem uluslararası hukukta hem Türkiye Cumhuriyeti iç hukukunda yasaklanmıştır. Ancak 15 Temmuz darbe girişimi sonrası ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) uygulaması sonrası ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere yönelik cezaevi personeli tarafından hukuka aykırı, keyfi uygulamaların yapıldığı iddiaları artarak süregelmektedir.

Birincisi, üyesi olduğumuz Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 10 Aralık 1948 tarihinde ilan edilen “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”nin madde 5’e göre “Hiç kimse işkenceye, zalimane, gayriinsani, haysiyet kırıcı cezalara veya muamelelere tâbi tutulamaz.”

İkincisi, 4 Kasım 1950 tarihli “İnsan Hakları ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme” madde 3’e göre; “Hiç kimse işkenceye, zalimane, gayriinsanî yahut haysiyet kırıcı ceza veya muameleye tâbi tutulamaz.”

Üçüncüsü, 10 Şubat 1984 tarihli “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”nin 1 inci maddesinde işkence kavramı tanımı ve kapsamı hakkında şu ifadelerle yer verilmiştir:

Madde 1: “İşkence” terimi, bir şahsa veya bir üçüncü şahsa, bu şahsın veya üçüncü şahsın işlediği veya işlediğinden şüphe edilen bir fiil sebebiyle, cezalandırmak amacıyla, bilgi veya itiraf elde etmek için veya ayırım gözetin herhangi bir sebep dolayısıyla bir kamu görevlisinin veya bu sıfatla hareket eden bir başka şahsın teşviki veya rızası veya muvafakatıyla uygulanan fiziki veya manevî ağır acı veya ızdırap veren bir fiil anlamına gelir. Bu yalnızca yasal müeyyidelerin uygulanmasından doğan, tabiatında olan veya arızı olarak husule gelen acı ve ızdırabı içermez.

Bu madde, konu hakkında daha geniş uygulama hükümleri ihtiva eden herhangi uluslararası bir belge veya millî mevzuata hâlel getirmez.”

Dört, Sözleşmenin 2/2. maddesinde, hiçbir hâl ve şartta işkencenin meşru ve mazur gösterilemeyeceği hüküm altına alınırken “Hiç bir istisnai durum, ne harp hâli ne de bir harp tehdidi, dahili siyasi istikrarsızlık veya herhangi başka bir olağanüstü hâl, işkencenin uygulanması için gerekçe gösterilemez.” Ayrıca “Bir üst görevlinin veya bir kamu merciinin emri, işkencenin haklılığına gerekçe kabul edilemez” ifadesi kullanılmaktadır.

Sözleşmenin 4. maddesinde taraf devletlere işkence fiillerinin suç olarak tanımlanması yönünde bir yükümlülük getirilerek “Her Taraf Devlet, tüm işkence fiillerinin kendi ceza kanununa göre suç olmasını sağlayacaktır. Aynı şekilde, işkence yapmaya teşebbüs ve işkenceye iştirak veya suç ortaklığı yapan şahsın fiili suç sayılacaktır.”

Türkiye, ayrıca, 26 Kasım 1987 tarihli “İşkencenin ve Gayriinsani ya da Küçültücü Ceza veya Muamelenin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi”ni onaylayarak ilgili sözleşmeye taraf olmuştur.

Türkiye, taraf olduğu milletlerarası sözleşmelere bağlı olarak işkencenin yasak olduğunu kabul etmiş, işkencenin önlenmesiyle ilgili gerekli tedbirleri alma konusunda taahhüt altına girmiştir. Bu taahhütler karşısında, işkence teşkil eden fiillerin cezasız kalmaması gerekmektedir. Bu düşüncelerle, işkence fiilleri bağımsız bir suç olarak tanımlanmıştır. Nitekim İşkence konusunda bireyleri anayasal güvenceye alan Anayasa’nın 17/3 Maddesinde “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz” Geçen hükmü bulunmaktadır. Ayrıca 5237 sayılı

Türk Ceza Kanunu işkence suçunu tanımlayarak söz konusu suçu işleyenler hakkında uygulanacak müeyyide belirlenmiştir.

İç hukuktaki bir diğer düzenleme olan 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "İnfazda temel ilke"yi düzenleyen Madde 2/2'de "Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz" denilmektedir.

Gerek tarafı olduğumuz uluslararası hukuk belgelerinde gerekse iç hukukumuzda işkence, gayriinsani ve onur kırıcı muameleler yasaklanmasına rağmen 15 Temmuz sonrası meclis grubumuza, sivil toplum örgütlerine, barolara ve ailelerin aktarımlarına göre cezaevlerinde söz konusu uygulamaların artmıştır. Bu iddialardan bazıları aşağıdaki gibidir:

1. 30.01.2017 tarihinde Afyon Dinar T Tipi Hapishanesinde yakını ile telefon görüşmesini yapan bir tutuklu kendisi ile birlikte 7 tutukluya işkence yapıldığını, işkence izlerinin hala görülebildiğini aktarmıştır.
2. Elazığ T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan Uğur Ahmet Yaşar adlı hükümlünün annesi Nedret Yaşar 07.02.2017 tarihinde Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmek üzere Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığına verdiği şikâyet dilekçesinde oğlunun cezaevinde fiziki şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Nedret Yaşar'ın yaptığı şikâyetinde 31.01.2017 tarihinde oğlu Uğur Ahmet Yaşar ile yaptığı telefon görüşmesinde oğlunun kendisine cezaevinde cezaevi gardiyanları tarafından işkence yapıldığını, gardiyanların Uğur Ahmet Yaşar dâhil aynı koğuştaki bulunan diğer tutuklu ve hükümlülerden sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa askeri düzende sayım verdirmeye çalıştığını belirtmiştir.
3. Van T Tipi Kapalı Cezaevinde 23 Ocak'ta cezaevi 2. Müdürü ile birlikte 20 gardiyan Şahin Encu, Kemal Kahraman, Hakan Bilekçi, Ahmet Çelik ve Özhan Ceyhun'a işkence yaptığı iddia edilmektedir. Cezaevi 2. Müdürünün Gardiyanlara tutuklu ve hükümlüleri "kameralar önünde dövmeyin" talimatı verdiği, tutuklu ve hükümlülere ise "Ben sizin Esat Oktay'ınız olacağım, Bana hürmet etmek zorundasınız. Buranın Allah'ı benim" dediği belirtilmektedir. Tutuklu ve hükümlülerin kamerasız ortam olan merdiven boşluklarında hücrelere götürülene kadar ciddi bir şekilde darp edildiği aktarılmaktadır.
4. Mersin Tarsus C Tipi Kadın Kapalı Cezaevi'nde tutulan kadın tutuklu ve hükümlüler cezaevi idaresi ve hastane sevkleri sırasında onur kırıcı muamelelere maruz kaldıklarını Özgürlükçü Hukukçular Platformu'na (ÖHP) aktarmıştır. ÖHP Üyesi avukatların aktarımına göre kadınların hastane sevklerinde elleri kelepçeli muayene edilmek istendiği, röntgen çekimi için kadınlardan askerlerin önünde soyunmaları istendiği belirtilmektedir. Söz konusu uygulamayı kabul etmeyen kadınların doktorlar ve cezaevi personeli tarafından sözlü hakarete maruz kaldıkları iddia edilmektedir.
5. İzmir'in Aliaga ilçesinde bulunan Şakran 4 Nolu Tipi Kapalı Cezaevi'ndeki tutuklulara, "terörist" yazılı yaka kartı takmaları dayatıldığı belirtilmektedir. Yaka kartı uygulamasını kabul etmeyen tutuklulara cezaevi idaresi tarafından disiplin cezası verilerek, görüş yasağı konulduğu aktarılmıştır.
6. Şakran 2 Nolu T Tipi'nde bulunan siyasi tutuklular Kürtçe şarkı söyledikleri gerekçesiyle bütün koğuşa ceza verildiği, Açık görüş esnasında robocop kıyafetli

gardiyanların ailelere saldırdığı belirtilmektedir. Aynı cezaevinin çocuk koğuşunda ise gardiyanların burası “Türkiye Cumhuriyeti” diyerek çocuklara Türkçe konuşmaları yönünde baskı uyguladığı belirtilmektedir. Ayrıca çocukların çıplak arama, ayakta sayım, gece koğuşlara baskın, görüş yasağı, doktora götürülmeme, havalandırmaya çıkarıldığında ayakkabı çıkartıp giydirme gibi uygulamalara maruz kaldığı iddia edilmektedir.

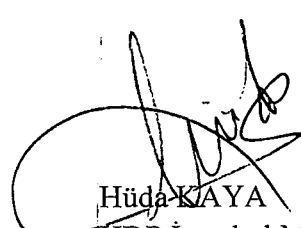
7. İzmir Buca Kırıklar 1 ve 2 Nolu F Tipi Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlüler ile görüşmek isteyen Fatma Demire ve Nergiz Tuba Aslan adlı avukatlar her iki cezaevinde de keyfi uygulamalara maruz kaldıklarını, görüşmek istedikleri kişilerle görüştürülmediklerini, 2 Nolu F Tipi Cezaevinde darp edildiklerini ve sözlü hakarete maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.
8. 10 Ekim'de Bakırköy Kadın Kapalı Hapishanesinden Silivri'deki 9 No'lu Kapalı Kadın cezaevine sevk edilen Sevcan Adıgüzel adlı tutsak kafası duvarlara vurulduğu, bu esnada burnundan kan geldiği belirtilmektedir. Ayrıca Adıgüzel'in göğüs uçlarından sıvı akıncaya kadar sıkılarak hem işkence yapıldığı hem de kadınlık onuru aşağılanarak taciz edildiği ilgilinin avukatları tarafından dile getirilmiştir.

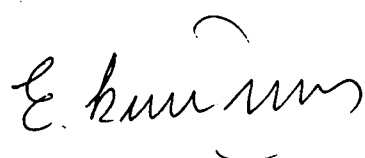
Yukarıda birkaç örnekle ifade etmeye çalıştığımız üzere cezaevlerinde 15 Temmuz sonrası ilan edilen ve halen sürmekte olan OHAL nedeniyle cezaevlerinde işkence, gayri insani, onur kırıcı pratikler artmıştır.

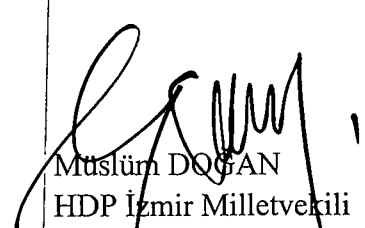
Belirtilen gerekçelerle cezaevlerinde işkence, gayri insani, onur kırıcı uygulamalardan vaz geçilmesi için Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve talep ederim

Filiz KERESTECIOGLU DEMİR
HDP İstanbul Milletvekili

Garo PAYLAN
HDP İstanbul Milletvekili

Hüda KAYA
HDP İstanbul Milletvekili

Ertuğrul KÜRKÇÜ
HDP İzmir Milletvekili

Müslüm DOĞAN
HDP İzmir Milletvekili

Ali ATALAN
HDP Mardin Milletvekili

Erol DORA
HDP Mardin Milletvekili

Mithat SANCAR
HDP Mardin Milletvekili

Ahmet YILDIRIM
HDP Muş Milletvekili

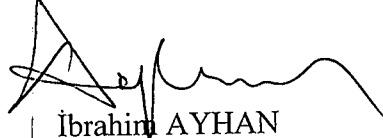

Burcu ÇELİK ÖZKAN
HDP Muş Milletvekili

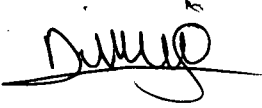
Aycan IRMEZ
HDP Şırnak Milletvekili

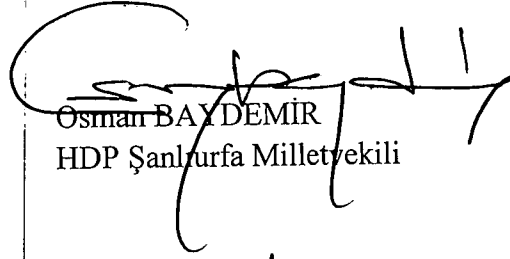
Leyla BİRLİK
HDP Şırnak Milletvekili

İbrahim AYHAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

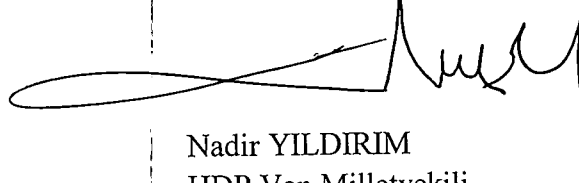
Dilek ÖCALAN
HDP Şanlıurfa Milletvekili

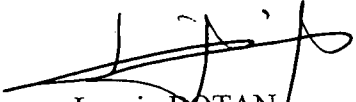
Osman BAYDEMİR
HDP Şanlıurfa Milletvekili

Alican ÖNLÜ
HDP Tunceli Milletvekili

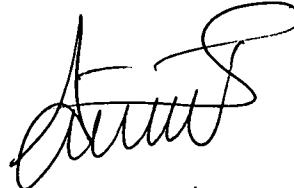
Nadir YILDIRIM
HDP Van Milletvekili

Lezgin BOTAN
HDP Van Milletvekili

Bedra ÖZGÖKÇE ERTAN
HDP Van Milletvekili

Adem GEVERİ
HDP Van Milletvekili